

GAZETA LWOWSKA.

We Srode

N^{ro}. 137.

28. Listopada 1821.

Wiadomości zagraniczne.

Ameryka Hiszpańska.

Podług najnowszych wiadomości z Nowej Hiszpanii, nowo mianowany Wice-Król Don Juan O'Donoju zawarł z Don Augustynem Yturbide »mianującym się Naczelnym wodzem Cesarzkiego Meksykańskiego wojska« w d. 24. Sierpnia w Kordowie złożoną z 17 artykułów konwencyją, opartą na podstawie namienionego już w gazetach naszych planu Yturbida do utworzenia Cesarstwa Meksykańskiego. Już pierwszy, w d. 11. Sierpnia zawieszono kroki nieprzyjacielskie w okolicy Vera-Cruz i bramy miastatego oblężonego przez powstańców otworzono dla wolnego związku z krajem.

Jak wiadomo podług planu Yturbida Nowa Hiszpania ma być zupełnie niepodległą Hiszpanii Europejskiej, a formą Rządu umiarkowana Monarchia, z Konstytucją, mającą być później ułożoną. Terazniejszy Król Hiszpański Ferdynand VII. ma być obwołany Cesarzem Meksyku, i gdyby nie stawiał się w Meksyku w oznaczonym czasie przez Stasy Meksykańskie, wezwany będzie Infant D. Carlos, lub Infant D. Francisco de Paula, lub jaki inny Xiążę z domu panującego.

Podług tej wyżej namienionej Konstytucyi wysłać ma niezwłocznie Jenerał O'Donoju dwóch Deputowanych do Madrytu, dla oznajmienia Królowi treści tej ugody. Tymczasem sprawami Rządu Nowej Hiszpanii trudnić się ma złożona z najznakomitszych mężów Junta tymczasowa (którey członkiem mianowany jest Jenerał O'Donoju. Junta ta odbiera większością głosu Prezydenta, albo z pośród siebie, lub kogo innego; Junta, wiadomi najpierwej lud o swoim zaprowadzeniu i powodach swojego zgromadzenia, i oznaczy sposób, jakim wybierani być powinni członki do Stanów. Po wyborze Prezydenta, wybierze Junta ze trzech osób, złożoną Rejencyją, której poruczy Władzę wykonawczą i właściwy Rząd Państwa. Zaraz po mianowaniu Re-

jencyi, rozpocząć się mają wybory do Stanów, które ile można najprędzej się zgromadzą. Władza wykonawcza zależeć będzie od Rejencyi, prawodawcza od Stanów, a dopóki się takowe niezbiorą, od Junty tymczasowej, która po zgromadzeniu się Stanów tworzy radę rejencyyną. Każdemu oprócz dłużników i winowajców wolno będzie samemu lub z majątkiem pozostać lub wyjść z kraju, według upodobania. Wyjętymi są od tego Urzędnicy publiczni i wojskowi, znani ze swojej nieprzychylności ku sprawie niepodległości Meksykańskiej i muszą opuścić kraj w wyznaczonym przez Rejencyją czasie, mogą atoli zabrać swój majątek opłaćwszy należność na wywóz przeznaczoną. Jenerał O'Donoju ostrzega siebie, użyć swojej powagi, aby wojsko znajdujące się na teraz w mieście Meksyku, unikając dalszego krwi rozlewu, rozpuszczone zostało na mocy zaszczytnej kapitulacyi.

Portugalia, Brazylia i Algarbia.

Z Rio de Janeiro odebrano w Londynie wiadomości dochodzące do dnia 27. Sierpnia. Zachodzące między prowincyami Brasyljskimi niezgody, znaiome są już z gazet Portugalskich; atoli iak teraz donoszą, niezgody te między prowincyami Rio de Janeiro i Bahja do takiego doszły stopnia; że korsarze południowej Ameryki w owej okolicy zgodzili się niejako potajemnie na poważanie żeglugi z Rio de Janeiro, okręty zaś należące do Bahii napadali i rabowali; gdzie tylko takowe napotkać mogli. Stan rzeczy był tylko ogólnie w Rio de Janeiro, handel zupełnie upadł, a bank wstrzymał swoje wypłaty.

Z Pernambuku dowiadujemy się, iż przeciwko tamecznemu Rządowi, pod sterem D. Luis de Rego - Barretto (na którego życie iak wiadomo już dawniej godzono) wybuchną w połowie Sierpnia spisek, lecz ten za pomocą znajdujących się w mieście wojsk Europejskich, które uderzwszy skutecznie dwa razy na buntowników został przytłumiony. Przyodejściu statku pocztowego z Pernambuku.

(w d. 24. Września) przywrócona była spokojność. Kapitan okrętu Angielskiego Doris, który zarzucił kotwicę przy Pernambuko, osądził jednak za potrzebę na przypadek nowych rozruchów pozostać w tajemczuy zatoce ku obronie majątku Angielskiego.

Hiszpania.

Naynowsze wiadomości z Barcelony (umieszczone w gazetach Paryżkich z d. 7. b. m.) są już więcey zaspokajające względem stanu zdrowia w owem mieście.

Pomiędzy niezmiernem mnóstwem ludzi, których zgnita gorączka sprzątnęła w Barcelonie, wymieniają jednego z naybogatszych kupców tego miasta nazwiskiem Larara, mającego lat 33, którego majątek szacują na pięć millionów. Larara chorował już był na żółtą gorączkę w Kadysie, a w mniemaniu, iż niemożna zarazić się powtórnie tą chorobą, zaniedbał środków ostrożności, iakie mu radzono, i umarł iako ofiara błędu swojego.

Wielka Brytania i Irlandya.

Oslawiony Hunt nłożył w więzieniu plan i kazał takowy wytłóczyć, przekłada go radykalistom. W planie tym przedstawia on utworzenie z związku późniejszego radykalistów, częścią dla zjednoczenia sił stronnictwa, częścią dla założenia znacznego funduszu na popieranie ich sprawy. Zbierać się oni mają w kupy lub kompanie; każda złożona ma być ze 160 ludzi, mianowicie z 1 setnika, 5 przelożonych i 100 gminnych (przełożony jeden na 20 gminnych). Każdy z gminnych podpisze składkę dając penny (8 feników) które przełożony, dając trzy razy tyle, zbiera i oddaie setnikowi, ten łącząc z tą kwotą swoich 6 pennów wręcza tę składkę tygodniową kompanii podpoborey, a ten nadpoborey lub głównemu skarbnikowi. Hunt wyrachował, iż gdyby 100,000 radykalistów należało do takowey składki, cała summa z procentami urosłaby do dnia 6. Listopada 1824 do 84000 funt. szterl., czem wiele zrobić można. Daley, iż radykaliści nie powinni kupować od innych tylko od Radykalistów piekarzy, piwowarów i t. p. Sądzi on, iż jest 3 milliony radykalistów w W. Brytanii, których roczny zarobek podać można do 117 millionów funtów szterl. Tam gdzie nie masz radykalnych rzemieślników, łatwo będzie można takowych zaprowadzić, wyrachowawszy uprzednio zarobek. Główne napomnienie i warunek planu, jest wstrzymać się od gorących trunków i zaprowadzić rodzaj politycznego i świeckiego kwakeryzmu.

Francya.

Monitor z d. 7. Listopada zawiera rozporządzenie Królewskie, którem Kardynał de Bausset (Bossueta Biografia), mianowany jest Ministrem Stanu i Członkiem Królewskiej tajney Rady.

W dniu 6. t. m. odbyły się posiedzenia w obu Izbach. Zebrała się Izba Parów pod zwyczajnem przewodnictwem Kancelerza i przystąpiła do mianowania swoich czterech Sekretarzy do posiedzeń roku 1821. Wybor padł na PP. Margrabię de Man, Wice-Hrabię Dambrey, Hrabię Curiol i Hrabię de Castellane. Późem wybrano do Kommissyi upoważnionej ułożeniem adresu do Króla, iako odpowiedzi na mowę zagaiającą. Składa się ona z PP. Margrabię de Lally, Margrabię de Bonnavy i Wice-Hrabię de Montmorency. Skoro Kommissya ta ukończy ową pracę zbierze się znowu Izba.

W Izbie Deputowanych zajął miejsce Prezydenta P. Anglès, najstarszy pomiędzy Deputowanymi, tymczasowo aż do ostatecznego mianowania Prezydenta na teraszniesze posiedzenie, i powołał na Sekretarzy do bior czterech naymłodszych Członków zgromadzenia. Tymi są, PP. de Nicolai, Humann, de Curzay i Hrabia de Berins. Gdy potem przystąpiono do utworzenia dziewięciu biur, na które dzieli się cała Izba, mianowano Prezydentów i Sekretarzy tych biur na pierwszy miesiąc posiedzeń. Prezydentami według porządku liczbowego biur zostali PP. de Magneval, Anglès, de Cardonnel, Hrabia Floirac, Hrabia Vaublanc, Bellart, Chilhaud de la Rigandie, Benoist, i Hrabia Muissart. Lewa strona nie liczy ani jednego ze swoich pomiędzy temi imionami, a tém mniej między nowymi Sekretarzami, których obrano. Izbę odroczone do dnia następującego.

Xiążę Angouleme wyjechał do Lille w d. 5. Listopada o godzinie 5 rano, w towarzystwie Xiącia de la Chatre, Damas i Guiche.

Ponieważ iak się okazuje ze śledztwa przedsięwziętego przez Izbę Deputowanych na d. 7. t. m. niezayduie się na teraz iak 207 Deputowanych w Paryżu, zaś do zupełney większości głosów, bez której podług ustawy żaden przedmiot niemoże być rozpoznany potrzeba 214, zatem na wyżey wspomnionem posiedzeniu postanowiono, nie zbierać się prędkiey, dopóki kwesterowie a których stawić się powinni Deputowani za swoim przybyciem nie-

donoszą, że potrzebna liczba Deputowanych przybyła.

Czytamy w Monitorze: »Strasza zaraza grasująca w Katalonii, dała sposobność wielu Francuzkim lekarzom wojskowym do okazania swej gorliwości i poświęcenia się. Podczas, gdy Doktor Andouard, lekarz wojskowego szpitalu: Picpus w Paryżu, otrzymał pozwolenie, udania się do Barcelłony, dla uważania i pokonania panującej w temże mieście zarazy, podali zaraz i inni wojskowi urzędnicy zdrowia swoje prośby, aby onym wolno było dzielić trudy i niebezpieczeństwa w tej zaszczytnej wyprawie. Pomiędzy innymi polityczny można Doktora Damiron, dodanego do pomocy Professorów w szpitalu wojskowym w Val de Grace; Dra. Gasc, assistenta, lekarza w szpitalu wojskowym gwardyi Królewskiej; Dra. Bidot, nadlekarza szpitalu wojskowego w Longwy, i Dra. Bertrand, nadlekarza szpitalu wojskowego w Bitsz.

Przedstawienie komedyi: »Wesele Figara« napisanej przez Beaumarchais dało powód w d. 6. t. m. do nieprzystoynych hałasów w teatrze pod nazwiskiem: Francuzki w Paryżu; wrzawę tę zrzadzili ludzie młodzi, domagający się od aktorów różnych miejsc tej sztuki już od lat 18 wymazanych jako nieprzyzwoitych, nie uważając na wszelkie czynione sobie przedstawienia. Nareszcie musiała się wdać policya, kurtynę spuszczone, niedokończono sztuki, i wezwano wszystkich obecnych do opuszczenia teatru. Burzyciele pukali i jeszcze jakiś czas, aż nakoniec widząc, iż poczynią bydyż próżne loże, parter i orkiestra opuszczają miejsca, z boiaźni, by się sami niepozostali i nie zostali poymani uszli podobnie i zniknęli w tłumie.

Monitor donosi, że Xiążę Bordeaux, który ssal więcej jak rok, a teraz dostał bez bolu zębów, i zupełnie jest zdrowy, za radą lekarzy odłączony od piersi.

Margrabia Londonderry przybył na d. 5. Listopada do Kaletu, gdzie wsiadzie na okręt, i uda się do Anglii. Króla spodziewano się także w d. 7. lub 8. t. m.

Królestwo Sardyńskie.

W Gazecie Piemontskiej z d. 27go Października czytamy: »Niektóre dzienniki Francuzkie rozsiały wieść, iż żółta gorączka wybuchła także w porcie Liworna, teraz mówią one, że nie jest to ta choroba, lecz znana pod nazwiskiem: »Cholera morbus.« Możemy i powinniśmy wieść z taką lekkomyślnością roznieioną, któraby wzmiarkowanemu miastu

wiele szkody przynieść mogła, ogłosić zupełnie za bezzasadną.«

Zjednoczone Niderlandy.

Podług wiadomości z Bruxelli przybył tamże Król Angielski powracając do Anglii, w d. 5. t. m. o godzinie 5 z południa i wysiadł w domu Posta Angielskiego. W dniu następującym o godzinie 9. rano udał się Król w dalszą podróż do Brügge. Zaraz po odjeździe Króla powrócił Lord Clancarty do Hagi, gdzie teraz bawi Dwór Hollenderski.

P r u s s y.

Z Gdańska dnia 1. Listopada. — Pomysłne wiadomości dla handlu otrzymane z Anglii, a ztąd podniesiona cena zboża, była tylko przemijająca. Łaszt pszenicy ze spiechrzów (zawierający 56 1/2 korcy) kupić znowu można po 100 do 133 1/3 talarów; atoli ceny te stosują podług wiadomości z Anglii, ponieważ na okręty nie teraz nie kupują. Przed czterema tygodniami płacone tu jeszcze 185 1/3 talarów za łaszt naylepszej pszenicy. Tutejsze zapasy pszenicy podają blisko na 22,000 łaszt., a żyta blisko na 2,500 łasztów. Wiadomości kupieckie podają zapasy pszenicy złożonej w Anglii pod zamkiem Królewskim blisko na 500,000 kwarterów, w Hollandyi zaś na 25,000 łasztów, a żyta na 15,000; ci kupcy, którzy uwiedzeni podnoszącemi się cenami nakupili zboża, żalują tej spieszney spekulacyi; i jeżeli nie nastąpią pomyślniejsze widoki, więc wiele domów handlowych zmuszonych zostanie pomimo ich wielkich zapasów wstrzymać wyplaty. — Jako szczególne zjawisko w handlu, zwracają uwagę dwa okręty, które naładowano kosciami i posłano do Anglii. — I w Elblongu wstrzymano krótko trwające czynności handlowe. — W d. 17. z. m. Angielski szyperski skoczył w wodę z okrętu swojego stojącego w pogotowiu do odptynienia. Biorąc ładunek nie postąpił podług zalecenia swego sternika, obawiał się jego niechęci, i w nocy rzucił się z otworu w morze, gdzie zapewne śmierć znalazł.

Z Lignicy. — Liczne zamówienia z obcych krajów uczynione w początku tego roku na płótna zostały raptownie wstrzymane. Ztąd kupno surowych towarów ustaie i takowych spada cena. Jarmark Lipski niepomyślnie wypadł także dla hurtowników, a iak donoszą z Greiffenbergu, tak był zły, iak jeszcze żaden. Przyczyną tej niepomyślności ma bydyż nieobecność kupców Greckich i Tureckich, do czego przyczynić się miała tanieść materyj bawelnianych Angielskich. Zapewniają, że łobiec

Drezdeński kartonu przedawano mniej jak po 2 grosze Pruskie. — Handel sukieny podobnie zatamowany. Naynowsze wiadomości handlowe nadeszły do Grünbergu z naywiększych miast zagranicznych bardzo są niepomyślne. W Grünbergu upada liczba sukien od kilku miesięcy wygotowywanych, a wielu czeladzi nie mających chleba daley wędruje. Jarmark Lipski nie zaspokoił podobnie kupców sukienych i tylko złe artykuły były niejako dobrze kupowane.

Królestwo Polskie.

Z Warszawy d. 10. Listopada. — Po wezwaniu JO. Xięcia Ministra Skarbu, aby niektóre podatki w ciągu bieżącego miesiąca dla nagłego zasiłku Skarbu opłacane być mogły; Rady Obywatelskie wydały odezwy, z których umieszczone w Dziennikach urzędowych Woiewódzkich tu doszły, w treści umieszczamy. — Odezwa Rady Obywat. Woiewództwa Kaliskiego tak się kończy: »To wsparcie Skarbu Szanowni współ Obywatele, ma was doprowadzić do dobrodzieystwa pozyskania budżetu Konstytucyjnego, do nowego porządku zasadzonego na rozsądnej oszczędności, i na wpływach Skarbowych bez naymniejszego nowego nakładu podwyższonych, także i podobnej antycypacji Rząd więcej potrzebować nie będzie, i byt Królestwa oraz jego pomyślność gruntownie zapewnione zostaną. Współ Obywatele! Ani rozkosze Sybarys, ani bogactwa Tyru, Sydonu, były kiedy dziedzictwem Polskiej ziemi, ale Spartańskie ubóstwo i męstwo Rzymskie.« — 29. Paźdz.

W Numerze 44. Dziennika Urzęd. Woiewódz. Lubelskiego umieszczonej odezwy kładziemy początek.

»W biegu czasu i zdarzeń waszym dośmiadczyliście poświęcaniem się ile wam byt własnej Ojczyzny jest drogi. Ta szlachetna żądza, chlubną rod. naszego wyobraża cechę, i wyraźnie odziedziczoną po przodkach stanowi własność. — W tem właśnie miejscu wspomnieć się godzi, iż ilekroć Ojczyzna waszego potrzebowała wsparcia, zawsze w tym zawodzie Polaków znajdowała gotowych, i dosyć im było wiedzieć, gdzie i w jakim sposobie wskazane Rodackiej gorliwości czeka ich powołanie. — Obecny stan rzeczy swoją z wszech miar ważnością, wszelkie inne przeważa postaci, bo idzie o przekonanie Nayjaśniejszego Wschrzesiciela, że nas nieograniczona dla Jego osoby ożywia wdzięczność i że nayszczęśliwszą

dla dobra publicznego powodowany Polak miłością, jego utrzymaniu żądane poświęca ofiary.

R o s s y i a.

Z Odessy d. 4. 16. Listopada. — Z Konstantynopola zawinęło tu znowu 2 okręty; atoli nic nowego nie przywiozły. Od trzech dni zakupiono znaczną ilość pszenicy i takową bardzo szybko naładowano okręty. Obawiają się tu mocno, aby w krótkim czasie, a może w kilku dniach, nie zakazano wywozu zboża.

T u r c y i a.

Z Korfu d. 21. Października. — W dniu 13. t. m. osmaście okrętów Hydriockich zapędziło Tureckiego bryga do zatoki Cheri, pod wyspą Zante, gdzie bryg ten bronił się godzin 7, lecz nakoniec uwiązał na piasku. Dowódca wyspy Zante chcąc przerwać związek, ponisaważ na flocie Tureckiej pannie zarazą i utrzymać ściłą neutralność wysłał 12 ludzi z Officerem i Porucznikiem Wright od Inżynierów; atoli mieszkańcy wyspy Zante zebrawszy się w liczbie 2,000, i usadowiwszy się za murami kamiennymi dali ognia do oddziału; Wright został mocno raniony w pięć, jednego z ludzi zabito. Oddział cofnął się do domu i odparł od siebie lud zdradziecki, który jednak nasycił zemstą swoją na zabitym, połanawszy ręce i nogi, podeptał mu piersi, a wbiwszy mu jego własny bagnet w głowę porzucił onegoż. Tymczasem ukazało się kilka Tureckich okrętów na morzu, co zmusiło Hydriotów do opuszczenia zatoki, równie i Turcy odplynęli zabrawszy osadę rozbitego bryga na inny okręt. Obwieszczono natychmiast prawo wojskowe na wyspie Zante, i przedsięwzięto silne środki, do rozbrowienia mieszkańców i ukarania złoczyńców.

Multan i Wołoszczyzna.

Z nad granic Multan d. 19. Listopada. — Pódtug wiadomości odebranych w Jassach z Konstantynopola, Persyja wypowiedzieć miała wojnę W. Porcie, i zająć inż Bagdad i Erzerum.

Alego Baszę jeszcze nie pokonano, owszem woyna z Persyją, przeszkadza wyprawy świeżego wojska do Morei.

Więść o zupełnej klęsce floty Greckiej potwierdza się.

W Konstantynopolu i w Multanach pannie teraz zupełna spokojność.